

Toquem a bon temps

Alpens

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Nucli urbà. Plaça de l'església, 4. Alpens
Emplaçament Església parroquial de Santa Maria d'Alpens

Coordenades:

Latitud: 42.11923
Longitud: 2.10071
UTM Est (X): 425662
UTM Nord (Y): 4663406

Classificació

Número de fitxa 08004 - 105
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El tocar les campanes a bon temps, és recordat per bona part de la gent gran del poble, ja que es va realitzar fins a mitjans del segle XX.

Protecció Inexistent

Accés Sense accés

Ús actual: Simbòlic

Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Santa Maria d'Alpens](#)
[Campana "Mariassa"](#)

Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs

Data de registre de la fitxa: dc., 12/07/2006 - 02:00

Descripció

"Toquem a bon temps" és una rondalla que narra com es tocaven les campanes a Alpens per a protegir-se del mal temps. N'hi ha una versió editada al llibre "El Lluçanès màgic", que és la que transcriurem a continuació però n'existeixen diverses versions, una de les quals, força diferent, editada dins del llibre "Bruixes a la Catalunya interior" amb el títol: La bruixa d'Alpens i la sabata de mossèn Josep.

"Generalment la cultura rural, que posa en relleu les relacions entre la gent i la natura, s'atribueix una gran importància als actes de protecció davant d'una hostilitat ambiental que cal conjurar. En aquest sentit, les creences populars són tan fortes i els comportaments estan tan arrelats que han exercit de bell antuvi una poderosa i constant influència en el clergat local. La memòria alpentina evoca amb la dita toquem a bon temps, el moment en què els temporals de pedra amenaçaven el terme venint de la banda nord-llevantina. Per exorcitzar el perill que venia, atribuït a la intervenció malèfica de les bruixes, el poble tenia l'instrument necessari: la campana gran, coneguda com la Maria o la Mariassa, que era també la més vella de les que hi havia a Alpens. Es creia que els tocs de la Mariassa eren efectius - és a dir, s'allunyaven les pedregades - sempre que aquestes no haguessin traspasat la carena de Santa Margarida de Vinyoles, el Puigcornador o el Puigdon, que marcaven les fronteres del terme. Calia, per tant, fer els tocs molt abans que el temporal entrés al terme.

Davant de situacions com aquestes, en què el pobles eren conscients de la seva dependència respecte a la natura, a la qual estaven sotmesos econòmicament, Alpens tenia la fama de ser un poble exigent i primmirat, raó per la qual els seus habitants no toleraven ni el més petit descuit al seu capellà o campaner, sospitosos de portar-los la desgràcia si els esmentats tocs no es feien a temps. Amb els tocs de la Mariassa s'intentava delimitar la zona del propi terme, molt protegida i sacralitzada en gaudir de la intercessió divina, per tal d'aïllar-la dels estralls climàtics originats per les forces malignes. No és estrany, doncs, que la memòria popular recordi el diàleg entre les bruixes, aplegades dalt del Puigdon, i els núvols carregats de tempesta. Aquí, al cim, les bruixes els instaven a avançar sobre Alpens: "Camineu, camineu!", cridaven amb insistència. Davant dels tocs de la Mariassa, però, els núvols quedaven frenats: "No podem, no podem!". També s'han cregut sentir els crits paorosos de les bruixes, davant de la ineficàcia dels seus esforços malignes: "Marxem, marxem, que la Mariassa d'Alpens ja toca!"

Observacions:

Tal com es recull en el llibre "El Lluçanès màgic", es creu popularment que l'última vegada que es va tocar a bon temps a Alpens, el dia de Sant Pere de 1948, va caure un llamp al campanar de l'església.

Història

La idea d'allunyar les pedregades amb el toc d'una campana no és única d'Alpens. Popularment s'ha cregut que amb sorolls estridents (com el toc d'una campana o el dispar d'una escopeta) s'esbargien les bromes que portaven la tempesta. Per aquesta raó a Alpens es tocava a bon temps, és a dir, abans que arribés la pedregada.

Bibliografia

AADD, El Lluçanès màgic. Recull de llegendes i rondalles del Lluçanès, Edicions Cossetània i Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, 1998.

TORRES, J, Bruixes a la Catalunya interior, Farell, 2002.

